

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Plato. Illud quod de novo scire volumus, vel scivimus, vel non scivimus: si scivimus. Ergo de novo nihil scitur; si non scivimus. Ergo frustra illud scire volumus, & nunquam agnosceremus, etiamsi fortè occurreret, quia nesciretur illud, quod scire desideratur: sicut qui nunquam vidit Regem, etiamsi illi occurrat Rex, non scit esse illum Regem.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare, quod etiam sensus nostri nihil de novo percipiant, directè autem dici potest ipsum Objectum determinare ad sui notitiam. Deinde dici potest, illud quod de novo scire volumus, si scivimus clarè, nihil nos de novo cognoscere, secus si scivimus confusè & in principiis; & sic qui non vidit Regem, habet tamen in ante ejus descriptionem, & occurrat illi Rex, noscet eundem, quod multo magis procedit circa Scientias, quæ infundantur principiis lumine naturæ notis, ipsa autem principia, se manifestant si occurrant, sicut lux, manifestat se videnti.

OBJICIT II. Idem. Si darentur de novo Scientiæ; vel acquirerentur per sensus, vel ope Magistrum, non per sensus, quia hi ad multa se non extendunt, & in multis errant. Non ope Magistrum, quia Magister infundere species scibilium non potest, quæ tamen ad Scientiam sunt necessaria.

RESPONDETUR. Utroque modo acquiri Scientias, sensu quidem, quia ad quæ se ille objecta non extendit, tamen illa vel ratione effectuum procedentium ab illis objectis, quos attingit sensus, vel in aliquo simili noscit; nec erat in sentiendo, si auferantur impedimenta, quorum ablationem distabit intellectus, præ informatus aliis sensationibus, rectè procedentibus. Addo quamvis cognitio intellectiva dependeat à cognitione sensuum, nihil enim est in intellectu, quod non præfuerit in sensu; non est tamen necessarium, ut cognitio intellectiva sit conformis cognitioni sensuum, quod si potest esse illi difformis, poterit illo errante, non errare intellectus. Ope etiam Magistrum possunt Scientiæ acquiri, quia licet ille per se ipsum non fabricet Species; exhibitione tamen doctrinæ, determinat extrinsecè phantasiam & intellectum agentem, ad fabricandas debitas Species.

OBJICITUR III. Intellectus noster frequenter errat. Ergo non potest esse principium actuum scientificorum.

RESPONDETUR. Frequenter etiam non errare intellectum, & ut non erret, posse informari propositionibus scientificis, sibi innotescentibus.

OBJICITUR IV. Saltem nulla dabitur habitus nova Scientia, quæ sit facilitas nova ad eliciendos actus scientificos consimiles antea factis; quod

PROBATUR à pari. Visus qui est potentia na-

turalis non indiget habitu ad videndum. Ergo non indigebit etiam intellectus habitu ad sciendum.

RESPONDERI potest I. Quia potest intellectus eidem propositioni nunc assentiri, nunc dissentiri, indigebit habitu, visus autem, objectum, semper videt, nec potest non videre. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia potest eadem statua apparere, nunc rotunda si à longè aspiciatur, nunc non rotunda, si de propinquo, nihilo minus ad hoc tollendum, non datur ullus habitus visivæ. Ergo nec dabitur ullus habitus intellectivæ. Immerito etiam supponitur, quod intellectus possit eidem propositioni nunc assentiri nunc dissentiri: id enim fallit in principiis lumine naturæ notis, si penetrentur.

RESPONDET II. Quidam. Non dari habitum ullum ad assentiendum Conclusioni demonstrativè deductæ: sed tantum ad scientificam propositionem objecti, nam in hac sola propositione, sentimus difficultatem, posita verò jam ista propositione objecti, necessario intellectus objecto assentitur & sine difficultate. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia ut visus attingat suum objectum, non datur ullus habitus in visiva. Ergo nec dabitur ad scientificam propositionem objecti. Tum quia hæc responsio tollit habitum conclusionum, & ponit solos habitus præmissarum: quia scientifica propositio objecti, fit v. g. per præmissas; Et tamen respondens, ad solam scientificam propositionem objecti, adeoque ad solas præmissas, & non ad conclusiones admittit habitum, cujus oppositum doceri solet. Tum quia si non admittitur habitus conclusionum, nec admitti debet assensus principiorum & præmissarum, quia horum assensus, à longè evidentiori objecto causatur. *Hinc aliter*

RESPONDETUR III. Disparitatem esse quia visus non tantum est potentia necessaria, sed etiam determinata ad eundem operandi modum. Consequenter nulla supererit difficultas, tollenda ab habitu, nam determinatio ipsa facilitatem infert, cumque nihil aliud sit in actu nisi substantia actus, & modus actus, si ad hæc sit determinatio, adeoque facilitas, nulla erit, quæ superetur ab habitu, difficultas; & ita quia determinatus est ignis ad eundem operandi modum, non indiget habitu ut urat, nec indigebit aqua habitu, ut humectet. Intellectus autem, licet sit potentia necessaria, quia tamen non est determinata ad eundem operandi modum, ideo relinquit adhuc difficultatem superabilem ab habitu, ei que locum facit. Quod verò eadem statua nunc rotunda nunc non rotunda appareat, id non arguit in visu diversitatem operandi; sed id referri potest in malam dispositionem vel organi, vel medii, vel in applicationem indebitam. Quando autem intellectus non necessario assentitur objecto

conclusionis ex probabili medio deductæ, vel quia aſſentitur tali objecto cum difficultate, hoc non poteſt referri in diſpoſitionem malam potentia, quia Deus, qui ut ita dicam diſpoſitiſſimus eſt ad veritates penetrandas, iudicat tamen ex medio probabili, non noſci certo objectum. Et ad has difficultates ex diverſitate modi operandi ortas, quas difficultates dari etiam experientia docet, concedendi erant habitus.

OBJICITUR V. Ariſtoteles 2. Metaph. tex. 1. Ubi ille vult intellectum noſtrum ita ſe habere ad ea, quæ ſunt maniſeſtiſſima ſicut veſpertilionum oculi ad lumen diei. Ergo ſicut hi nil poſſunt videre, ita & intellectus nil poteſt ſcire.

RESPONDETUR explicando Ariſtotelem. Comparat illic Ariſtoteles noſtrum intellectum cum triplici diſſerentia objectorum. I. Si objecta ſint maxima intelligibilitatis, ut v. g. Deus, Angeli &c. ad talia objecta hebeſcit intellectus, ſicut oculus nimia luce perſtriſtus. II. Si objecta ſint minima intelligibilitatis, uti ſunt influentia occultæ. Circa hæc etiam objecta fatiſcit intellectus, ſicut & oculus in videndis pulmonibus formicæ. III. Si objecta ſint media intelligibilitatis, quale eſt objectum ſi æqualibus æqualia demas, quæ remanent ſunt æqualia &c. reſpectu horum non dicit quod ſe habeat intellectus ſicut oculus veſpertilionum, imò ſicut oculus objectum debite approximatum & illuminatum optime aſpicit, ita & intellectus objecta mediæ intelligibilitatis optime agnoſcit.

DIFFICULTAS III.

Quid ſit Scientia & cujus Objecti.

IN quaſtione quid ſit aliquid, ſemper veniunt duo explicanda: 1. quid nominis? 2. quid rei?

Quoad quid nominis. Triplex potiſſimum eſt acceptio Scientia: I. pro Cognitione quacunque intellectu, præſertim certa, ſive illa evidens ſit, ſive inevidens; quo ſenſu dicit Auguſt. lib. 1. de libero arbitrio, id nos ſcire quod certo cognoſcimus; & in hoc ſenſu fides & humana & divina, poteſt dici Scientia. Unde etiam Auguſt. lib. 5. de Doctrina Chriſtiana. Non eſt inquit verendum dicere, quod idoneis reſtibus novimus nos ſcire. II. Accipitur Nomen Scientia: pro cognitione certa & evidenti ſive illa per diſcurſum habeatur, ſive non. III. Pro cognitione certa & evidenti per diſcurſum habita.

Quoad quid rei definit tertio hoc modo ſumptam ſcientiam Ariſtoteles primi poſteriorum tex. 5. Scire arbitramur unumquodque ſimpliciter, ſed non ſophiſtico modo, qui eſt ſecundum accidens, cum cauſam exiſtimamus cognoſcere propter quam res eſt, quod illius cauſa eſt, & non contingit hoc aliter ſe habere.

EXPLICATUR DEFINITIO. Loco generis poni-

tur Ly Cognition, quia hæc eſt genus, & competit illis etiam acceptionibus Scientia, quæ numeratæ ſuperius. Dicitur Cognitione rei per Cauſam, ut denotetur progreſſus à cognitione cauſæ ad effectum, per hocque condiftinguetur à ſcientia Dei & Angelorum qui formaliter non diſcunt. Item dicitur eſſe cognitio rei per cauſam ut denotetur, in ſcientia, de qua hic, reperiri cauſam, propter quam connectitur prædicatum cum ſubjecto, connexion quadam oſtendente evidentiam, per hocque diſtinguitur à fide, quæ non oſtendit cauſam connexionis prædicati cum ſubjecto; cum enim revelatur quod Deus ſit Trinus, non aliud relucet nobis, niſi nexus cum hoc extrinſeco, quia eſt revelatum. Dicitur, quod debeat eſſe per cauſam, ut cujus non contingit rem aliter ſe habere, ut excludatur error, qui contingeret, ſi aliquis cognoſceret rem per cauſam, quæ revera non eſſet cauſa; & ita erraret aliquis qui pro cauſa pluviæ diceret baculum, ſtante in angulo. Denique dicitur quod non contingat hoc aliter ſe habere, quia objectum ſcientia: debet eſſe neceſſarium & immutabile.

Si tamen cui videretur quod non definierit hic Scientiam Ariſtoteles niſi particulariter, eo quod definierit illam procedere per cauſam, cum poſſit etiam procedere per effectum, poſſet ſic clarius dicere, Scientia eſt Cognitione certa & evidens per diſcurſum habita. Definiendo autem Scientiam, in quantum ad Deum & Angelos extendi poteſt, imò & ad prima principia eſt Cognitione certa & evidens.

QUÆRES I. An cauſa qua ſi ſumatur cum ſuis requiſitis, eſt adequata ad aliquid operandum eſt- que de ſe determinata ad producendum illum effectum, ſit cauſa ſufficiens ad ſcientiam habendam, quamvis hæc cauſa à Deo impediſſe poſſit ne producat effectum, v. g. ſint duo equi, qui ſunt cauſa determinata & adequata tractionis alicujus ſtipulae, cum tamen Deus poſſit facere, ne illi duo equi, ſummo etiam conſuſu adhibito, moveant illam ſtipulam, eritne ſufficiens cauſa ad ſcientiam de motu ſtipulae, robur illud equorum, quod cauſare poteſt tractionem ſtipulae. Indubie erit ſufficiens talis cauſa ad ſcientiam.

RATIO. Quia nulla eſſet ſcientia phyſica, quæ procedit per cauſas à Deo impediſſes. Deinde quia quod illas poſſit impediſſe Deus; non impeditur per hoc, naturalis connexio cauſæ cum effectum & tamen hæc connexio eſt fundativa ſcientia: Eſt enim ipſa connexio non mutabilis, utpote fundata in tranſcendentali reſpectu cauſæ ad effectum. Denique quia dantur ſcientia: etiam ſub conditione, adeoque dabuntur & per illam cauſam, ſub hypotheſi, niſi Deus impederit, unde erit illa notitia abſoluta, ſi aliunde conſtet, non eſſe facta impeditio.

QUÆRES II. An Scientia poſſit eſſe de contingentibus? De contingenti ſpecificative ſeu materialiter hoc eſt pro ipſa Entitate contingentis ſum-

pro,